

Čermák, Václav

[Česká slavistika: osoby a instituce]

Opera Slavica. 2001, vol. 11, iss. 3, pp. 56-57

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117481>

Access Date: 09. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

volně vyškrtla ze svého rejstříku: s psychologickou zkratkou, s dialogem, s deskripcemi, jež při vši smyslové konkrétnosti nesou pečeť estetického ozvláštnění, s emotivním pointováním jednotlivých scén, s využíváním kompozičních postupů gradace i retardace, s návratnými motivy atd. Autor s těmito a dalšími prostředky pracuje střídavě, takřkajíc v druhém plánu, necháváje vynít především Kalinčiakov originální hlas a spolu s ním hlasy jeho vrstevníků, jak je dochovaly četné dobové prameny. Včlenění historických citací do textu je citlivé, plně v intencích fiktivního „záznamníku“ reprezentanta rodící se slovenské inteligence, vědomého si svého místa i své úlohy v tomto procesu.

Nelze na tomto místě zrekapitulovat byt' v hrubých obrysech Kalinčiakovu životní a uměleckou dráhu v Hviščově interpretaci; to je úkol speciálních studií, jež bezesporu časem vzniknou a stanou se vítanými příspěvky do nikdy nekončící diskuse o předmětu a metodách literární historiografie. (Např. zdůrazněním bezesporu důležitých vazeb slovenských obrozenců na polský romantismus jako by poněkud ustoupil do pozadí jejich vztah k českému literárnímu kontextu.) Hviščův Kalinčiak je však nejen souborem faktů podaných o poznání zajímavější a přístupnější formou, než jak je tomu u běžných výstupů literárněhistorického bádání. Autorovu aktivitu můžeme chápat i jako příspěvek do diskuse o místě a úloze společenskovědních disciplín, jež na prahu třetího tisíciletí, vedeny imanentní vývojovou dynamikou, směřují ke stále hlubší specializaci a tím často ztrácejí schopnost plnohodnotné společenské komunikace, což je vedle mnoha dalších faktorů jednou z příčin jejich vzrůstající izolace.

Tato publikace samozřejmě nepřináší řešení, ani se o to nepokouší – metodologie vědecké práce je nenahraditelná – avšak má hodnotu symbolického gesta. Naznačuje jeden z konkrétních způsobů překlenování oné propasti, o níž byla řeč. A kdyby její přínos spočíval jen v tomto společensko-komunikačním aspektu, byla by to stopa jedinečná. Není však pochyb o tom, že její valenční možnosti jsou mnohem širší, ať už v pedagogickém procesu, v popularizačních projektech a samozřejmě i v literární historiografii samotné.

Milan Pokorný

Česká slavistika. Osoby a instituce. Zpracovaly Zdeňka Rachůnková a Michaela Řeháková. Vydala Národní knihovna ČR – Slovanská knihovna, Edice Slovanské knihovny. Praha 1999.

Když se S. Wollman na stránkách tohoto časopisu v několika příspěvcích zabýval problematikou přesnějšího vymezení slovanské filologie (*Slovanská filologie 1992*, *Slavia* 61, 1992, 351-362; *Slovanská filologie 1998*, *Česká slavistika 1998*, Praha 1998, 269-274), jeho úvahy se nevyhnuly ani aktuálním otázkám slovanské filologie, jež souvisejí se společenskými změnami u jednotlivých slovanských národů na přelomu 80. a 90. let 20. století. Na toto téma též uspořádal mezinárodní anketu, v níž nabídl slavistům možnost upozornit na neaktuálnější otázky svého oboru a zaměření a připravit

touto formou materiál k diskusi na XII. mezinárodním sjezdu slavistů v Krakově. Výsledky této ankety byly uveřejněny opět ve Slavii: *Aktuální problémy slovanské filologie – Anketa*, Slavia 65, 1996, s. 1-62. Všechny výše zmíněné příspěvky S. Wollmana se více či méně dotýkaly i konkrétních otázek chápání široce pojímané slavistiky jako multioborové společenskovědní disciplíny, v níž mají své pevné místo další, nefilologické, disciplíny, např. etnografie, historie, sociologie, politologie...

S nápadem vytvořit u příležitosti XII. sjezdu slavistů soupis žijících osob zabývajících se slavistikou v ČR přišli pracovníci Slovanské knihovny ve snaze přiblížit zahraničním kolegům zcela konkrétní a aktuální témata a problémy, kterými se čeští slavisté zabývají. Soupis zčásti navazuje na podobnou publikaci *Československé práce o jazyce, dějinách a kultuře slovanských národů od r. 1760. Biograficko-bibliografický slovník*, Praha 1972, která zachycuje stav slavistiky do r. 1968, ovšem již s několika významnými škrty. Autoři při sestavování nové příručky mapující českou slavistiku vycházeli z potřeby podat nejaktuálnější informace a zároveň do jisté míry respektovat individuální přání jednotlivých osob obsažených v katalogu. Proto byly do dotazníků zařazeny otázky na členství ve slavistických organizacích a asociacích, na místo a adresu pracoviště, včetně telefonního a e-mailového spojení. Cenné jsou i údaje o oboru badatelského zájmu a jeho specializaci. S ohledem na prostorové omezení byli badatelé vyzváni, aby ze své publikační činnosti uvedli jen pět prací. Někteří slavisté proto vybrali díla, která buď osobně považují ze své publikační činnosti za nejdůležitější, nebo aktuálně doplnili údaje obsažené ve starších publikacích. Aktuálnost této příručky spočívá i v tom, že autorky pojaly do soupisu osob vedle příslušníků nejmladší generace slavistů i postgraduální studenty, kteří v této disciplíně teprve pracovat začínají.

Nedílnou součástí příručky, jak napovídá i podtitul, je seznam institucí, které se buď zcela nebo jen částečně podílejí na bádání slavistickém, a nebo jsou orientovány jen čistě bohemisticky bez vztahů k ostatním slavistickým bádáním. Do tohoto seznamu byly začleněny vedle vědeckých ústavů Akademie věd ČR a vědecko-pedagogických pracovišť všech českých vysokých škol i různé asociace a spolky, jejichž činnost se snaží především podporovat společenské a kulturní styky ČR s ostatními slovanskými národy. U každé instituce jsou uváděny vedle adresy a spojení i stručné údaje o historii pracoviště, jeho struktura a rozsah činnosti a periodické publikace tímto pracovištěm vydávané. Ve výčtu institucí však nejsou s výjimkou Slovenského institutu uvedena žádná kulturní střediska např. Polský institut v Praze, Bulharské kulturní středisko, jejichž činnost je v kulturní oblasti jistě nezanedbatelná. Ve výčtu vědeckých institucí chybí např. Ústav dějin umění AV ČR, který spravuje a zčásti zpracovává materiály bývalého Seminaria Kondakoviana.

Různorodost poskytovaných údajů zvl. v publikační činnosti odráží i skutečnost, že účast na tomto podniku byla zcela dobrovolná a jednotliví badatelé mohli sami rozhodnout o tom, které ze jejich publikací ve výčtu odborné literatury uvedou, ba i přejí-li si být v této publikaci uvedeni. Příručka může být chápána s odkazem do jisté míry i jako odpověď na zmíněné příspěvky S. Wollmana, neboť aktuálně zachycuje stav slavistického a bohemistického bádání v České republice a jeho tematickou strukturu.

Václav Čermák